

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η αρχαία αγορά της Αθήνας

(Οι ανασκαφές στην καρδιά της κλασικής πόλης)

Το βιβλίο υπογράφει ο υπεύθυνος Αμερικανός αρχαιολόγος της Αμερικανικής ολής Κλασικών Σπουδών της Αθήνας, υ κατηύθυνε τις ανασκαφές της αρχαίας αγοράς της πόλης, με χρηματική ενίσχυση ιδιωτών και ιδρυμάτων, ο Τζον Μ. ιμπ.

Για μια φορά ακόμη, το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας αξίζει συγκαταχή για αυτό το σπουδαίο έργο που ολοκληρώθηκε. Γράφει στον πρόλογο ο συγγραφέας στην ελληνική έκδοση μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Είμαι ευγνώμων στο Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας και στον πρόδρομο του διοικητή της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Θεόδωρο Καρατζά, που ανέλαβε την έκδοση του βιβλίου μου *The Athenian Agora*» στην ελληνική λώσσα.

Μετά από τριάντα επτά χρόνια παρουσίας στην Αθήνα και την απασχόλησή του στην Αρχαία Αγορά, αποτελεί μεγάλη χαρά για μένα το γεγονός ότι το βιβλίο αυτό γίνεται προσιτό στους Έλληνες φίλους και συναδέλφους, αλλά και στους ξένους που ενδιαφέρονται για την ιστορία και τα μνημεία της Αθήνας».

Κλείνει τον πρόλόγο του για αυτό το βιβλίο ο σοφός δάσκαλος και καθηγητής της Κλασικής Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης Μιχάλης Α. Τιβέριος με τούτα τα λόγια:

«[...] Ο διευθυντής των ανασκαφών της αθηναϊκής αγοράς θεωρεί ότι ήταν μοναδική ευκαιρία τώρα που η Αθήνα ετοιμάζεται να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 να γινόταν ενοποίηση του αρχαιολογικού χώρου της αθηναϊκής αγοράς με το χώρο του Κεραμικού, με ταυτόχρονη αποκάλυψη της κοίτης του Ηριδανού ποταμού σε μήκος πάνω από 500 μέτρα.

Με τη διαμόρφωση μονοπατιών και με άλλες κατάλληλες παρεμβάσεις στο περιβάλλοντα χώρο, η Αθήνα θ' αποκτούσε

κάτι που έχει στερηθεί επί δεκαετίες:

Ένα μικρό αλλά ελκυστικό παραποτάμιο περίπατο για τους κατοίκους της».

Δυστυχώς, το τρένο χάθηκε και όπως σημειώνει ο Τζον Καμπ τέτοιες ευκαιρίες για ριζικές μεταμορφώσεις παρουσιάζονται στις μεγάλες πόλεις κάθε εκατό χρόνια. Ας περιμένουμε, λοιπόν, την... επόμενη εκατονταετία και ας ευχηθούμε οι τότε αρμόδιοι να είναι πιο τολμηροί και διορατικοί.

Γράφει ακόμη ο καθηγητής Μιχάλης Τιβέριος: «Πολλά και συχνά συναρπαστικά είναι τα ευρήματα που έχουν ως σήμερα έλθει στο φως από τη σκαπάνη των αμερικανικών ανασκαφών. Έτσι, ανάμεσα στ' άλλα έχουν εντοπισθεί η έδρα των Πρυτάνων, δηλαδή της αθηναϊκής κυβέρνησης και άλλων ανώτατων αξιωματούχων του αθηναϊκού κράτους, το βουλευτήριο, παλιό και νέο, όπου συνεδρίαζαν οι βουλευτές, ναοί και ιερά, δικαστήρια, ο παναθηναϊκός δρόμος, τον οποίο κάθε τέσσερα χρόνια διέσχιζε η λαμπρή πομπή των Παναθηναίων και κατευθυνόταν προς την Ακρόπολη, το υποδηματοποιείο του Σίμωνα, όπου ο Σωκράτης συναντούσε τους νεαρούς μαθητές του, και πιθανόν το δεσμοκτήριο, στο οποίο ο μεγάλος φιλόσοφος φυλακίστηκε και ήπιε το κώνειο. Ακόμη, λάφυρα από τη νίκη των Αθηναίων στη Σφακτηρία κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι στήλες στις οποίες είχε καταγραφεί η κατασχεθείσα περιουσία του εκκεντρικού Αλκιβιάδη, όταν καταδικάστηκε για προσηλυτισμό των Ελευσίνων Μυστηρίων, και δεκάδες «ψηφοδέλτια», που γράφτηκαν για να εξοστρακιστούν, δηλαδή να εξοριστούν, από την Αθήνα μεγάλοι πολιτικοί άνδρες, όπως ο Αριστείδης, ο Θεμιστοκλής, ο Κίμων, ο Περικλής.

Επίσης, έχουν αναγνωρισθεί τα γραφεία διαφόρων κρατικών υπηρεσιών, πάντοτε ολιγομελών, στοές που δίδαξαν μεγάλοι φιλόσοφοι, χώροι όπου διάφοροι έμποροι πουλούσαν τηνπραγμάτια τους, καθώς

και η θέση όπου οι τραπεζίτες έστηναν τους πάγκους τους».

***

Το βιβλίο αποτελείται από τον πρόλογο του καθηγητή της αρχαιολογίας Μιχάλη Α. Τιβέριου, τον πρόλογο του Colin Renfrew, τον πρόλογο του συγγραφέα στην ελληνική έκδοση, σημείωμα της μεταφράστριας, πρόλογο στην αγγλική έκδοση, η εισαγωγή, έξι ενότητες, ο επίλογος, χρονολογιακός πίνακας, αρχαία χωρία που μνημονεύονται μεταφρασμένα και η βιβλιογραφία.

Στην πρώτη ενότητα έχουμε την εισαγωγή.

Στη δεύτερη την περίοδο πριν από την ίδρυση της Αγοράς. Το προϊστορικό υπόβαθρο.

Η περιοχή της Αγοράς κατά τη Νεολιθική περίοδο. Η εποχή του χαλκού.

Οι σκοτεινοί Αιώνες και η Γεωμετρική περίοδος. Στην τρίτη η Αγορά κατά την αρχαϊκή περίοδο. Η Αθήνα τον 6ον π.Χ. αιώνα. Σόλων Οι Αθηναίοι τύραννοι: ο Πεισίστρατος και οι γιοί του. Οι πολιτειακές μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη. Η μάχη του Μαραθώνα και το μέτρο του οστρακισμού. Η περσική επιδρομή το 480 π.Χ. Στην τέταρτη η Αγορά κατά την κλασική περίοδο.

Ιστορικό πλαίσιο. Η Αθήνα του Κίμωνα.

Η Αθήνα του Περικλή και η ανοικοδόμηση των ιερών. Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος και οι συνέπειές του. Τα δημόσια κτήρια της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Ιδιωτικές κατοικίες.

Η ανάκαμψη μετά το 400 π.Χ.

Στην 5η ενότητα η Μακεδονία και η ελληνική περίοδος. Η μακεδονική κυριαρχία: Δημήτριος ο Πολιορκητής. Ο 3ος π.Χ. αιώνας: Εμφύλιος πόλεμος. Ο 2ος π.Χ. αιώνας: Ανάκαμψη.

Στην 6η ενότητα η Ρωμαϊκή περίοδος. Η λεηλασία της Αθήνας από τους Ερούλους το 267 μ.Χ. Ο 4ος μ.Χ. αιώνας, ο Αλάριχος και οι Βσιγόθοι. Η σλαβική εισβολή.

Βαγγέλης Θεμ. Λαμπρινίδης